

Nieuwe regels voor schenken en erven van familiebedrijf (2015)

Een familiebedrijf kan aan de volgende generatie geschonken worden zonder dat er schenkbelasting moet worden betaald. © Jordi Huisman/Hollandse Hoogte

Sinds begin dit jaar int niet langer de federale overheid maar wel het Vlaams Gewest de erf- en schenkbelasting. In alle stilte werd een aantal spelregels voor het gunstregime voor familiebedrijven gewijzigd. Voortaan behoren *neven en nichten* altijd tot het selecte clubje van de familie. En het voorafgaandelijk fiscaal attest hoeft niet meer.

Als aan een aantal voorwaarden is voldaan, moet **geen schenkbelasting** - de nieuwe naam voor schenkingsrechten - op de schenking van een familiebedrijf worden betaald. De maatregel werd in 2012 ingevoerd om ondernemers te doen nadenken over hun opvolging.

Komt de ondernemer toch te overlijden vooraleer hij schonk, dan geldt voor familiebedrijven een verlaagd tarief van erfbelasting - de nieuwe naam voor successierechten.

De partner, (klein)kinderen en (groot)ouders betalen 3 procent erfbelasting, andere erfgenamen 7 procent.

Sinds 1 januari 2015 int niet langer de federale overheid, maar het Vlaams Gewest de verschuldigde schenk- en erfbelasting. De betreffende wetgeving werd ondergebracht in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. 'Bij de overdracht werden in alle stilte enkele wijzigingen doorgevoerd in de regeling voor de overdracht van familiebedrijven', zegt Petra Gabriël, advocaat bij Tiberghien.

Ook voor nichten en neven

Om van de gunstregeling te genieten moeten een aantal voorwaarden voldaan zijn. Die zijn dezelfde voor de vrijstelling van de schenkbelasting als voor de lagere tarieven van de erfbelasting.

Het gunstregime bestaat alleen voor familiale ondernemingen en vennootschappen: het **familiebelang** moet voldoende groot zijn.

Volgens die **participatievoorwaarde** moet de schenker of erflater op het moment van de schenking of overlijden samen met de naaste familie minstens 50 procent (in sommige gevallen 30 procent) van de aandelen in volle eigendom bezitten.

Wie behoort tot de ‘naaste familie’?

Dat is in de eerste plaats de partner van de schenker of erflater. De term partner vervangt de vroegere omschrijvingen echtgenoot of samenwonende. Een tweede groep zijn de verwanten in rechte lijn: ouders, grootouders, kinderen, kleinkinderen en hun partners. De derde groep zijn de broers en de zussen en hun partners. ‘Ten slotte worden ook de kinderen van de broers en zussen van de schenker of erflater tot de naaste familiale kring gerekend. Dat is een belangrijke wijziging. In het verleden werd hun belang alleen meegeteld als de broer of zus vooroverleden was’, zegt Petra Gabriël. Voorts is nu ook uitdrukkelijk gesteld dat aandelen die toebehoren aan rechtspersonen, niet kunnen worden samengeteld met de aandelen van de schenker/erflater.

Een familiebedrijf kan aan de volgende generatie geschonken worden zonder dat er schenkbelasting moet worden betaald.

Behalve de participatievoorwaarde moet ook een **activiteitsvoorwaarde** voldaan zijn.

Het gunstregime geldt voor een onderneming of vennootschap die een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwbedrijf of een vrij beroep tot doel heeft. Die activiteit moet ook daadwerkelijk worden uitgeoefend. Die activiteitsvoorwaarde moet niet alleen vervuld zijn op het moment van de schenking of het overlijden, maar ook gedurende **een periode van drie jaar erna**. ‘De Vlaamse Codex voert daar een bijna onopvallende wijziging door. Er is niet langer sprake van het behoud van dé activiteit, **maar wel een activiteit**. Die wijziging van een lidwoord kan verregaande gevolgen hebben, bijvoorbeeld voor vrije beroepers. Indien er tijdig een andere activiteit wordt opgestart, kan men genieten van de gunstregeling’, zegt Petra Gabriël. De advocate geeft het voorbeeld van een arts. Als ‘de’ activiteit uitgeoefend moet worden, staat of valt de vennootschap met het uitoefenen van de geneeskunde. Maar daarnaast kunnen in de praktijk in de vennootschap nog andere activiteiten uitgeoefend worden, zoals een vastgoedactiviteit. Voortaan zou het in principe dus mogelijk zijn dat de gunstregeling van toepassing is als één van de kinderen in de vennootschap stapt en de vastgoedactiviteit bijvoorbeeld voort uitbouwt met ontwikkelingsprojecten, zelfs als de artspraktijk wordt stopgezet.

Participatievoorwaarde

- Neven en nichten van de erflater of schenker van een familiebedrijf worden voortaan altijd tot de 'naaste familie' gerekend, en niet langer alleen als hun ouders overleden zijn.
- Te beoordelen op moment van de schenking/overlijden
- Minstens 50% in volle eigendom zijn van de erflater en zijn familie
- Soms 30% : indien andere vennoot (en zijn familie) samen 70% bezitten
- Indien 2 andere aandeelhouders (en hun familie) samen 90% bezitten
- Niet langer dé activiteit, maar wel een activiteit moet nog 3 jaar uitgeoefend worden.
- Geen voorafgaand attest meer dat aan de voorwaarden is voldaan.
- Verschuldigde belastingen worden geïnd via een aanslagbiljet.
-

Activiteitsvoorwaarden

- 1/ Familiale vennootschap : geen patrimoniumvennootschappen
Reële economische activiteit + statutair doel
- 2/ Wetgever heeft geen vermoeden dat er geen reële economische activiteit is
Als er MINIMUM 1 vd 3 BOEKJAREN voorafgaand CUMULATIEF blijkt
 - a) Post 62 = of <1,5 % vd Totale Activa
 - b) Terreinen & gebouwen > 50% van Totale Activa (boekwaarde-post 22
(geen patrimoniumvennootschappen)

Weerlegbaar vermoeden : nl. bewijzen dat alle onroerende goederen aangewend worden voor de economische activiteit (en dus geen privaat patrimonium) ;

Indien men geen personeel heeft, moet de andere parameter altijd kloppen !

Holding :

min. 30% van de aandelen houdt van minstens één directe dochtervennootschap die reële economische activiteit heeft -

Indien de holding zelf een activiteit heeft, dient er niet meer naar de 'kerstboom' er onder te worden gekeken

Aandachtspunten

Eénmaal geschonken, hoeft de **participatievoorwaarde** niet gerespecteerd te blijven ;
Maar opletten met een gedeeltelijke schenking : dit kan wel impact hebben op de latere vererving/schenking

Wat de **activiteitsvoorwaarde** betreft : 3 jaar na de schenking actief blijven en geen kapitaalverminderingen doen !

Tijdslijn van 3 boekjaren - begin op tijd !

Geen attest vereist

Ook op het vlak van de formaliteiten is er een belangrijke wijziging. Er moet niet langer een fiscaal attest van de Vlaamse Belastingdienst bij de schenkingsakte of de aangifte van de nalatenschap gevoegd worden. In het verleden moest vooraf een attest aangevraagd worden waarin werd bevestigd dat de voorwaarden voor de gunstregeling voldaan zijn. Aangezien het in bepaalde omstandigheden - zoals een ernstig zieke schenker - niet altijd mogelijk was om een attest voorafgaandelijk aan de schenking aan te vragen, was er een procedure van teruggave. Als het attest alsnog binnen twee jaar voorgelegd kon worden, werden de betaalde schenkingsrechten terugbetaald.

‘Door het wegvallen van het attest verdwijnt ook een stukje rechtszekerheid. Als schenker weet u niet altijd met zekerheid of de vennootschap al dan niet als familiale vennootschap beschouwd zal worden, en of er dus geen schenkingsrechten betaald zullen moeten worden’, zegt Petra Gabriël. En het al dan niet moeten betalen van schenkingsrechten kan cruciaal zijn in de beslissing om al dan niet te schenken. ‘Er is wel een nieuwe, vergelijkbare procedure, waarbij vooraf aan de Vlaamse Belastingdienst gevraagd kan worden of de vennootschap of onderneming al dan niet in aanmerking komt.’

Een voorafgaand attest hoeft dus niet meer.

Voortaan volstaat het om bij de schenkingsakte de nodige bewijsstukken te voegen dat alle voorwaarden zijn voldaan.

Bij een schenking moet in de schenkingsakte de toepassing van de regeling gevraagd worden. Voorts moet in de schenkingsakte de naam en het ondernemingsnummer, voor- en achternaam van de medeaandeelhouders van de schenker en de graad van verwantschap en het aantal aandelen en de precieze aard van de aandelen vermeld worden.

Binnen de zeven werkdagen na de registratie van de authentieke schenkingsakte moeten bepaalde bewijsstukken ingediend worden: kopieën van goedgekeurde jaarrekeningen, van het aandelenregister, van de gecoördineerde statuten...

Ook nieuw is dat de verschuldigde belastingen ingekohierd worden: net als bij de personenbelasting of de onroerende voorheffing krijgt u - mocht u niet volledig van de vrijstelling kunnen genieten - een aanslagbiljet toegestuurd, waarna u de verschuldigde belasting moet betalen.

Rol boekhouder

- Belangrijk bij het ‘gealigneerd’ houden : bewustmakingsproces waarbij de jaarrekeningen en parameters in het oog dienen te worden gehouden.
- Als cliënt spreekt van overdracht aandelen => parameters checken
- of deels verkoop : participatie daalt ! => misschien eerst schenking doen ?

Burgerrechtelijke gevolgen

De waarde van de aandelen op de dag van de schenking blijft uitzonderlijk behouden bij latere vererving.